

คณะหมอลำศรีมิ่ง บ้านซอก เมืองคันทบุรี แขวงสะหวันนะเขต สปป.ลาว
MOR LAM RATSAMEE BAN XOK VILLAGE, KHANTABURI COUNTY,
SAWANNAKHATE, P.D.R. LAOS
เมธี พันธุ์วรารักษ์*

บทคัดย่อ

การศึกษาดนตรีพื้นบ้าน "คณะหมอลำศรีมิ่ง บ้านซอก เมืองคันทบุรี แขวงสะหวันนะเขต สปป.ลาว จากการลงพื้นที่ภาคสนามพบว่าหมู่บ้านซอก เมืองคันทบุรี แขวงสะหวันนะเขต สปป.ลาว มีคณะหมอลำประจำท้องถิ่นเพียงคณะเดียวคือคณะหมอลำศรีมิ่งที่มีการขับทำนองหมอลำบ้านซอกอันเป็นทำนองเอกลักษณ์ของท้องถิ่นหมู่บ้านซอก และเป็นคณะที่มีชื่อเสียงและเป็นที่รู้จักกันทั่วไปใน แขวงสะหวันนะเขต สปป.ลาว และเขตจังหวัดมุกดาหาร ประเทศไทย

การขับลำนำหมอลำบ้านซอกใช้เครื่องดนตรีประกอบ คือ แคน กลอง และฉิ่ง โดยการขับลำนำหมอลำบ้านซอกจะมีลีลาท่วงทำนองที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะ ไม่ซ้ำกับทำนองของการขับหมอลำอื่น ๆ ใน สปป.ลาว เรื่องราวของการขับในบทเพลงมีความเป็นพหุลักษณะ ซึ่งมีความคิดสร้างสรรค์เนื้อหาของการขับลำนำจากกระแสข่าว วิถีชีวิต ความเป็นอยู่ รวมอยู่ในบทเพลง ซึ่งมีการถ่ายทอดแบบมุขปาฐะจากพ่อสู่ลูกและพี่สู่น้อง

คำสำคัญ: ดนตรีพื้นบ้าน / หมอลำ / แคน / หมอแคน

Abstract

A study folk music Mor-Lam Ratsamee Band at Ban Xok, Khantaburi County, Sawannakhate, P.D.R. Laos. The results of this study were Mor-Lam Ratsamee Band is only one Mor Lam group in the village can play a Lam-Ban-Xok melody which is the identities of Ban Xok village and has been recognized in Sawannakhate and in Mukdaharn Province, Thailand as well.

The Mor Lam at Ban Xok is accompanied by Khaen, drum, and Ching. The melody exhibits single identity while the text exhibits multiple identities. The identities expose the information creation and daily life. The Mor Lam text has been transmitted orally from generation to generation.

Keywords: Folk music / Mor Lam / Khaen / Mor-Khaen

* อาจารย์, สาขาวิชาดุริยางคศาสตร์ศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, pmetee@gmail.com

บทนำ

หมู่บ้านชอก เมืองคันทบุรี แขวงสะหวันนะเขต สปป.ลาว เป็นแหล่งชุมชนคนลาวชุมชนหนึ่งที่มีความสัมพันธ์ติดต่อกับประชาชนที่พำนักอาศัยในจังหวัดมุกดาหารนับแต่อดีต เนื่องด้วยสภาพภูมิประเทศของพื้นที่เมืองคันทบุรีและจังหวัดมุกดาหารที่อยู่ติดกันโดยมีแม่น้ำโขงเป็นเส้นกั้นเขตแดนในปัจจุบันการคมนาคมระหว่างเมืองคันทบุรีและจังหวัดมุกดาหารสามารถเดินทางได้โดยสะดวกเนื่องจากมีการสร้างสะพานมิตรภาพไทย-ลาวแห่งที่ 2 ที่เชื่อมต่อระหว่างแขวงสะหวันนะเขตกับจังหวัดมุกดาหาร เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกในการเดินทางไป-มาของประชาชนและการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศไทยกับ สปป.ลาว โดยเปิดใช้เมื่อเดือนมกราคม 2550 จากการเปิดใช้สะพานดังกล่าวส่งผลให้การติดต่อกับชายและการเจริญสัมพันธ์ไมตรีทางการทูตเป็นไปด้วยดี ส่งผลให้เมืองคันทบุรี แขวงสะหวันนะเขต สปป.ลาว กลายเป็นเมืองสำคัญเชิงเศรษฐกิจและการลงทุนที่สำคัญที่สุดเมืองหนึ่งของ สปป.ลาว ด้วยการคมนาคมขนส่งสินค้าหรือผลผลิตสามารถส่งออกสามารถใช้เดินทางจากประเทศไทยผ่าน สปป.ลาว จนกระทั่งสิ้นสุดเส้นทางที่ประเทศเวียดนามได้อย่างสะดวก

จากการลงพื้นที่ภาคสนามเพื่อเก็บข้อมูลดนตรีในเขตพื้นที่เมืองคันทบุรี แขวงสะหวันนะเขต สปป.ลาว พบว่ามีทำนองขับลำนำหมอลำบ้านชอกที่เป็นทำนองเอกลักษณ์ของพื้นที่เมืองคันทบุรี และยังคงมีคณะหมอลำรำศรีเพียงคณะเดียวที่พำนักอาศัยในหมู่บ้านชอกอันเป็นถิ่นกำเนิดของทำนองขับหมอลำบ้านชอกที่ยังสามารถขับทำนองหมอลำบ้านชอกได้ คณะหมอลำรำศรีเป็นคณะหมอลำที่มีบทบาทและความเข้มแข็งในการดำเนินกิจกรรมการขับหมอลำอันเห็นได้จากความถี่ในการออกงานรับใช้สังคม อีกทั้งมีการถ่ายทอดความรู้ด้านทำนองหมอลำบ้านชอกโดยอาศัยวิธีการมุขปาฐะถ่ายทอดองค์ความรู้จากพ่อสู่ลูก จากพี่สู่น้อง เป็นเหตุให้คณะหมอลำรำศรีมีความนิยมในเขตพื้นที่แขวงสะหวันนะเขต สปป.ลาว ด้วยเป็นคณะที่สามารถขับทำนองหมอลำบ้านชอกอันเป็นเอกลักษณ์ท้องถิ่น และความนิยมของหมอลำบ้านชอกนี้ได้แพร่กระจายมาสู่เขตพื้นที่ประเทศไทย โดยเฉพาะบริเวณตลาดริมแม่น้ำโขง จังหวัดมุกดาหาร มีการจัดทำแผ่นวีซีดี หมอลำบ้านชอกจำหน่ายทั้งใน สปป.ลาวและประเทศไทย โดยเฉพาะบริเวณตลาดริมแม่น้ำโขง และเผยแพร่ออกสู่สื่อในโลกสังคมออนไลน์โซเชียลมีเดียเช่น ยูทูบ (YouTube)

จากความข้างต้น ผู้เขียนจึงได้ทำการศึกษาลงพื้นที่เก็บข้อมูลภาคสนาม ณ หมู่บ้านชอก เมืองคันทบุรี แขวงสะหวันนะเขต สปป.ลาว เพื่อนำเสนอข้อมูลพื้นฐานของคณะหมอลำรำศรี คณะหมอลำที่สามารถขับลำนำหมอลำบ้านชอกอันเป็นทำนองเอกลักษณ์ของพื้นที่ถิ่น หมู่บ้านชอก เมืองคันทบุรี แขวงสะหวันนะเขต สปป.ลาว ลักษณะทำนองหมอลำบ้านชอก บทร้อง และรูปแบบการเล่น

หมอลำบ้านชอก หมู่บ้านชอก เมืองคันทบุรี แขวงสะหวันนะเขต สปป.ลาว

หมอลำคือผู้มีความเชี่ยวชาญในการร้องทำนองกลอนลำจากกลอนลำที่มีเนื้อหาสาระ เช่น วรรณคดี คติธรรมต่าง ๆ หรือแม้กระทั่งเรื่องในสังคมปัจจุบัน สำหรับการฟังจังหวะทำนองของผู้แสดงนั้น ถ้าหากผู้ฟังรู้และเข้าใจความหมายของภาษาท้องถิ่นที่ใช้ในการขับจะทำให้เข้าใจเรื่องราวต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี อีกทั้งเพลิดเพลินไปกับทำนองดังกล่าวได้อย่างไม่ขัดเขิน

หมอลำกลอนบ้านซอกคณะหมอลำรัศมี เป็นคณะหมอลำเพียงคณะเดียวที่ตั้งอยู่ในเขตบ้านซอกกลาง ถนนหมายเลขที่ 13 เมืองคันธารบุรี แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ชื่อของคณะหมอลำนี้ตั้งขึ้นโดยใช้ชื่อของนางเอกคณะหมอลำ นางรัศมี กะลอทอง มาเป็นชื่อคณะ ประกอบด้วยสมาชิกในคณะ 5 คนดังรายนามต่อไปนี้

1. ท้าวกะมี กะลอทอง	อายุ 57 ปี	หัวหน้าคณะ, หมอลำฝ่ายชาย, บรรเลงฉิ่งหรือกลอง
2. นางรัศมี กะลอทอง	อายุ 26 ปี	ทำหน้าที่หมอลำฝ่ายหญิง
3. นางศรียาภัย กะลอทอง	อายุ 13 ปี	ทำหน้าที่หมอลำฝ่ายหญิง
4. ท้าวบุญเทา นิลวงศ์	อายุ 40 ปี	ทำหน้าที่หมอลำแคน
5. นางสาวทอง กะลอทอง	อายุ 47 ปี	ทำหน้าที่บรรเลงฉิ่งหรือกลอง

ภาพที่ 1 ภาพถ่ายนางรัศมี กะลอทอง ขณะขับหมอลำ
ที่มา: ผู้เขียน, 28 ตุลาคม 2547

ภาพที่ 2 ภาพถ่ายท้าวกะมี กะลอทอง
ที่มา: ผู้เขียน, 28 ตุลาคม 2547

ภาพที่ 3 ภาพถ่ายนางสาวทอง กะลอทอง
ที่มา: ผู้เขียน, 28 ตุลาคม 2547

ภาพที่ 4 ภาพถ่ายท้าวบุญเทา นิลวงศ์
ที่มา: ผู้เขียน, 28 ตุลาคม 2547

ภาพที่ 5 ภาพถ่ายนางศรียาภัย กะลอกทอง
ที่มา: ผู้เขียน, 28 ตุลาคม 2547

คณะหมอลำรำศรีมีเป็นคณะหมอลำที่ขับลำนำจากบทร้อยกรองหรือบทกลอนที่จดจำมาจากผู้สอนหรือบางบทมีการแต่งขึ้นมาใหม่เพื่อใช้ในโอกาสต่าง ๆ จากการศึกษาพบว่าลักษณะของการขับหมอลำนั้นสามารถขับลำนำเพียงคนเดียวหรือเป็นการขับลำนำตอบโต้ระหว่างชาย – หญิงก็ได้ โดยมีการนำเครื่องดนตรีมาบรรเลงประกอบการขับลำนำคือ แคน ฉิ่ง และกลองสั่น (รูปทรงลักษณะคล้ายโทนของดนตรีไทย) ประกอบการขับลำนำ ซึ่งบทกลอนที่ใช้จะมีทั้งบทเกี่ยวพาราสี กลอนจากนิทานพื้นบ้าน เช่น สังข์ศิลป์ชัย ลำเต้ย ลำเต้ยสาละวัน ในการรับงานในแต่ละครั้งจะเป็นการว่าจ้างในราคางานละ 8,000 บาท โดยเจ้าภาพหรือผู้จ้างวาน ต้องจัดหารถโดยสารรับส่งให้ ซึ่งในปัจจุบันยังคงมีเจ้าภาพเข้ามาติดต่อว่าจ้างไปแสดงอยู่เป็นประจำ โดยรายละเอียดของการแสดงนั้นแล้วแต่ที่จะตกลงกันเช่น ในบางครั้งเจ้าภาพ จะตกลงเพียงแต่จ้างหมอลำผู้หญิง (หมอลำรำศรีมี) แต่หมอลำผู้ชายและหมอแคน สำหรับฝ่ายชาย และฝ่ายหญิงไปติดต่อกับอีกคณะหนึ่งแต่มาขับลำนำร่วมกันก็มี

ภาพที่ 6 ภาพถ่ายคณะหมอลำรำศรีมีขณะขับหมอลำ
ที่มา: ผู้เขียน, 28 ตุลาคม 2547

ภาพที่ 7 ภาพถ่ายสมาชิกคณะหมอลำรำศรีมี
ที่มา: ผู้เขียน, 28 ตุลาคม 2547

จากการศึกษาและนำบทเพลงหมอลำบ้านซอกมาถอดความพบว่าหมอลำบ้านซอกมีลักษณะเป็นหมอลำกลอน ร้องลำตามบทหรือกรองหรือกลอนที่จดจำมาจากจากครูผู้สอน หรือประพันธ์ต้นกลอนสดขึ้นเอง โดยเป็นลักษณะการร้องตอบโต้หรือที่เรียกว่า “ปฏิพากย์”

โดยบทเพลงมีลักษณะดังนี้ เริ่มต้นจากการบรรเลงทำนองเพลงหลักหรือที่เรียกว่า “ลาย” บรรเลงขึ้นต้น โดยทำนองที่บรรเลงขึ้นต้นนี้เป็นทำนองที่บ่งบอกว่าเป็นเพลงอะไร จากนั้นจะเป็นการร้องหมอลำจากการศึกษาพบว่าบทเพลงหมอลำบ้านซอกมีลักษณะเป็นบทเพลงที่ใช้ระบบเสียง Pentatonic ใช้เสียงทั้งสิ้น 5 เสียงคือ ซอล ลา โด เร และมี มีการประสานเสียงในบทเพลงในลักษณะคู่เสียงจากเครื่องดนตรีแคน ในด้านความเร็วความช้าของบทเพลงหมอลำบ้านซอกมีความเร็ว ความช้าอยู่ในระดับปานกลาง

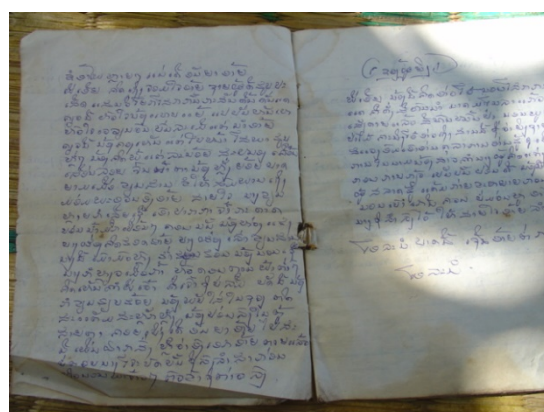
สำหรับลำดับขั้นตอนการแสดงนั้นเริ่มจากการตั้งขันธ์ 5 ประกอบไปด้วยการจัด หมากเบ่ง 1 คู่ ดอกไม้ 5 คู่ เทียน 5 คู่ เหล้าขาว 1 ขวด และเงินกำนัล เป็นเครื่องบูชาครูในเริ่มแรกจากนั้น จึงเข้าสู่กระบวนการขับ โดยปกติแล้วการขับหมอลำจนจบครบถ้วนตามกระบวนการความนั้น อาจใช้เวลาในการแสดงตั้งแต่หัวค่ำจนกระทั่งฟ้าสาง ดังมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

- ยกที่ 1 ลำไหว้ครูเป็นช่วงทำนองเพื่อเปิดการแสดงโดยฝ่ายชายเป็นผู้ขับลำก่อนจากนั้นตามด้วยฝ่ายหญิง
- ยกที่ 2 เป็นการลำบอกให้ท่านผู้ฟังทราบว่าขณะนี้กำลังแสดงอยู่เนื่องในโอกาสใด ใครเป็นเจ้าของภาพ มีวัตถุประสงค์ในการจัดอย่างไร ซึ่งโดยมากแล้วเจ้าภาพมักจะมอบรางวัลเป็นสินน้ำใจ ให้หมอลำในช่วงนี้
- ยกที่ 3 เป็นการซักถามข่าวคราวซึ่งกันและกัน หรือไม่ก็เป็นการแนะนำตัวเอง ซึ่งทำให้ผู้ชมมีความรู้สึกเป็นกันเองและรู้จักหมอลำ
- ยกที่ 4 หมอลำเกี้ยว เป็นการเกี้ยวพาราสีกันในการทำนองคู่สาว โดยจะเป็นทำนองที่อ่อนหวานแต่มีความกระชับในจังหวะ เนื้อหาจะเกี่ยวข้องกับความรัก
- ยกที่ 5 ลำกลอนนิทาน เป็นการขับหมอลำที่มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับนิทานพื้นบ้าน นิทานคติธรรม เพื่อยกคติสอนใจให้แก่ผู้ฟังได้เกิดความคิดปัญญา
- ยกที่ 6 ลำล่อง เป็นการอำลาแสดงความอาลัยต่อผู้ฟัง

ภาพที่ 8 ภาพถ่ายบ้านเลขที่คณะหมอลำรัศมี

ที่มา: ผู้เขียน, 28 ตุลาคม 2547

ภาพที่ 9 ภาพถ่ายบทที่ใช้ในการขับหมอลำ

ที่มา: ผู้เขียน, 28 ตุลาคม 2547

บทร้องลำผญาบ้านชอก¹

(ดนตรี) แพนเอ่ย....ล้ามาเตรียมมาใหม่ ใหม่ สมัยลาวเจริญแล้ว.....(ดนตรี)
แพนเอ่ย....มันบ่ใหม่หนอแต่แก้ม...ไว้มือบาย..ใหม่น่า.....(ดนตรี)
บัดนี้....จิงวสาเด้อ เจริญสุข สาธุเด้อ คุณพระพุท ขอให้มานามักกัน.....
(ดนตรี)

จิงวคุณพระธรรม ขอใหมมานะนั้นหนา ให้หันมาพบมาพ้อจองผ้าไตรนาไฮ้แล้ว...
ไหฮวมสาอย่าลืม.....(ดนตรี)

มือนี้....นางชีหาหนอดอกไม้ อันเทียนธูปมาลา เอ้ามาบูชาพุทให้ช่วยนางนั้นทาง
นี้.....(ดนตรี)

สาธุ....ขอให้พระธรรม หล้ามลำนั่นละไหลเลียน อย่ามีผิดและอย่าเพี้ยน คาคัด
อยู่หว่างคอ....(ดนตรี)

สาธุ...ศรัทธาคุณแม่น้อง ไหมมาปล่องในหัวใจ ไหมไปน่านำแทน แสดงมานะนำ
น้อง...(ดนตรี)

แพนเอ่ย...อันว่าเกินหนอข้องชา ลำผญานั้นนะเกี่ยวหย่อยคอยท่าฟังนะ เนื้อเรื่อง
จิราเกี่ยวเนียวพี่ชาย.....(ดนตรี)

บัดนี้รัศมี ขึ้นสู่ฮ้าน ขอราบทานทั้งหลาย ทั้งตายายและลุงตา ท่านที่มาในวัน
นี้....(ดนตรี)

โอหนอ สะบายดีนั้นเด้อเจ้า ทั้งสาวงามแลบัวแจ้ว กะพอแม่เด็กและลูกน้อยทั้ง
สาวจ้อยและบัวนา.....(ดนตรี)

แพนเอ่ย....อยู่ในนามละของข้า รัศมีหมอลำใหม่ เป็นจิงได้หนอพี่น้อง...ที่คอยร้อง
จ้อง ฟังลำ....(ดนตรี)

เดี๋ยวนี....จิงว่ามานะหนอถึงแล้ว รัศมีมาถึงแล้ว แนวนลำนอหมอลำใหม่ ใหม่เก่า
ใหม่หนอแทแท้..อันเฮียนแล้ว จิงมา....(ดนตรี)

แพนเอ่ย....สำหรับโตเด้อผู้ข้า ละบ่เคยผ่านละเวที รัศมีบ่ทันลั้น ท่าทางบ่ทัน
พร้อม....(ดนตรี)

เดี๋ยวนีการทำรำหนอหรือร้อง แนวนไต่บ่ สอดคล้อง ขออภัยหนอนำพี่น้อง ลุงป้า
และน้ายาย....(ดนตรี)

¹ ถอดความจากแถบบันทึกเสียงตามสำเนียงภาษาพื้นบ้าน ขับร้องโดยหมอลำรัศมี กะลือทอง ณ หมู่บ้านชอก บันทึกโดยผู้เขียน
เมื่อวันที่ 28 ตุลาคม 2547
วารสารศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย -18- ปีที่ 3, ฉบับที่ 2, หน้า 13-26

แพนเอ๋ย....อย่าฟ้าวเห็นเด้อตอนฮ้าย อย่าได้หน่ายหนอคนคำ สาวหมอลำบ่ทัน
เคย อ้ายอย่าเสยนะซังน้อง.... (ดนตรี)

ตาหวาน....อดสาลองหนอเสียงลัม หมากขามดองนั้นลูกใหม่ เจ้าอย่าไล่นั้นหนา
น้อง หนีไปฮ้อยอยู่บ่อน ได้.....(ดนตรี)

เดี๋ยวนี..ให้อ้ายอดเด้อสาเฮือน คั่นกินข้าต่างซิง ใชชวยอดเด้อสาเฮือน กินลิงต่าง
กะต่าย อดสาฟ้งน้องผู้ฮ้ายให้ซามบ่เด้อผู้ใคร.....(ดนตรี)

คำเอ๋ย....พอแต่มาเด้อถึงนี้ บ้านชอกนาซิโสก่อน ขออวยพรให้พี่น้อง สะตาเจ้า
จงเจริญ จังว่าแก้มหน่ออ่อนๆ จังว่าเมื่อนั้นหยามแนโอ้ละเน้อ..... (ดนตรี)

ทำนองลำบ้านชอกสำหรับบรรเลงเครื่องดนตรีแคน ฉิ่ง กลองสั้น

Lam Ban Xok

Khaen melody by Boonthao Nillwong

Khaen

Ching

Drum

7

13

19

Transcription by Metee Punvaratorn

25

31

37

43

49

55

61

67

73

79

85

91

บทสรุป

คณะหมอลำรำศรีมี เป็นหมอลำคณะเดียวในพื้นที่หมู่บ้านซอก เมืองคันธบุรี แขวงสะหวันนะเขต สปป.ลาว ที่ยังคงมีความเข้มแข็งในวัฒนธรรมดนตรี จากการการดำเนินกิจกรรมดนตรีหมอลำในการบริการ รับใช้สังคมอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งยังเป็นคณะหมอลำเพียงคณะเดียวที่ยังคงดำรงเอกลักษณ์การขับลำนำหมอลำ บ้านซอกอันเป็นทำนองหมอลำเฉพาะท้องถิ่นซึ่งมีถิ่นกำเนิดจากหมู่บ้านซอก เมืองคันธบุรี แขวงสะหวันนะเขต สปป.ลาว คณะหมอลำรำศรีมีนี้มีลักษณะเป็นคณะหมอลำที่เป็นระบบการบริหารแบบครอบครัว เนื่องจาก สมาชิกในคณะโดยมากเป็นบุคคลในครอบครัวเดียวกัน มีการถ่ายทอดองค์ความรู้แบบมุขปาฐะจากพ่อสู่ลูก จากพี่สู่น้อง ทำให้ยังคงมีความเข้มแข็งทางวัฒนธรรม ในด้านความนิยมของบทเพลงหมอลำบ้านซอกจากการที่เป็นทำนองหมอลำอันเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนท้องถิ่นในแขวงสะหวันนะเขต สปป.ลาว ยังผลให้กระแสมความ นิยมของหมอลำนี้ไม่เพียงแต่ปรากฏความนิยมในแขวงสะหวันนะเขต สปป.ลาว เท่านั้น แต่ยังคงมีกระแสมความ นิยมแพร่กระจายมาสู่พื้นที่จังหวัดมุกดาหารอันเป็นจังหวัดที่มีพื้นที่ติดกับแขวงสะหวันนะเขตอีกด้วย ดังเห็นได้ จากมีการวางจำหน่ายแผ่นวีซีดี ในเขตพื้นที่ สปป.ลาว และประเทศไทยบริเวณตลาดอินโดจีน จังหวัดมุกดาหาร และมีการนำการขับลำนำหมอลำบ้านซอกเผยแพร่ออกสู่สื่อในโลกสังคมออนไลน์โซเชียล มีเดีย อาทิ ยูทูบ (YouTube) เป็นต้น

ในด้านดนตรีการแสดงหมอลำบ้านซอกของคณะหมอลำรำศรีมีจะใช้เครื่องดนตรี แคน ฉิ่ง และกลองสั่น (ลักษณะคล้ายโทนของดนตรีไทย) บรรเลงประกอบการขับลำนำหมอลำบ้านซอก สำหรับลักษณะของทำนอง จะเป็นทำนองที่อยู่ในกลุ่มเสียง Pentatonic (ซอล ลา โด เร และมิ) มีการประสานเสียงในลักษณะคู่เสียงจาก แคน ความช้าความเร็วอยู่ในระดับปานกลาง และบทร้องของหมอลำบ้านซอกเป็นลักษณะหมอลำกลอน โดยการนำบทประพันธ์ หรือกลอนที่จดจำได้รับการถ่ายทอดจากครูผู้สอน หรือกลอนที่ตนสดขึ้นมาเองใช้ในการขับลำนำ โดยจะมีลักษณะการขับร้องโต้ตอบกันระหว่างชายหญิงหรือที่เรียกว่าเพลงปฏิพากย์

รายการอ้างอิง

กาญจนา อินทรสุนานนท์. 2532. การวิเคราะห์รูปแบบเพลงพื้นบ้าน. *วารสารมนุษยศาสตร์ปริทรรศน์* 11, 2 (2532): 58-66.

_____. 2536. เพลงพื้นบ้าน. *สารานุกรมศึกษาศาสตร์ ฉบับที่ 12*. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์พัฒนาศึกษา.

กาญจนา อินทรสุนานนท์, สุรศักดิ์ จำนงค์สาร, เมธี พันธุ์วราทร และสังขาร คำปิฎก. 2549. *การศึกษาดนตรี และนาฏศิลป์พื้นบ้าน หมู่บ้านซอก เมืองคันธบุรีแขวงสะหวันนะเขต สปป.ลาว*. รายงานวิจัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

บัณฑิตวงศ์ ทองกลม. 2539. *ชีวิตและผลงานของหมอลำทองมาก จันทะลือ (หมอลำภูทา)*. วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาศิลปศาสตร (ไทยคดีศึกษา - เน้นมนุษยศาสตร์) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

พรฤดี มีชัย. 2538. *กลอนลำของหมอลำสุนทร ชัยรุ่งเรือง*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. สาขา
ไทยคดีศึกษา (เน้นมนุษยศาสตร์), บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

รัศมี กระลอกทอง. 2547. *หัวหน้าคณะหมอลำรัศมี หมู่บ้านชอก เมืองคันธบุรี แขวงสะหวันนะเขต สปป.ลาว*.
“สัมภาษณ์.” 27 ตุลาคม.

สุกัญญา สุธงษา. 2525 . *เพลงปฎิพากย์ : บทเพลงแห่งปฎิภาณของชาวบ้านไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักงาน
คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.